

Основи інформаційного пошуку.

Бібліографічний опис:

*(Матеріали до практичних занять
із курсу «Основи інформаційної культури
майбутнього вчителя»)*

Суттєвим внеском у вирішення питань адаптації фахівця в умовах ринкової конкуренції має бути інформаційна підготовка, що допомагає готувати висококваліфікованих спеціалістів, спроможних орієнтуватися у великому масиві інформації . Вона включає:

- володіння алгоритмом інформаційного пошуку в різних інформаційних масивах
- уміння формулювати інформаційний запит
- знання методики оформлення списків використаної літератури до наукових робіт

Студентів ВНЗ, аспірантів, науковців завжди цікавить питання, як скласти список використаних джерел до наукової роботи. Цей список є «візитною картою» автора, свідчить про рівень володіння навичками роботи з науковою літературою.

Темою заняття є бібліографічний опис і його значення.

Роль бібліографічного опису в різних галузях діяльності дуже велика. Адже вся інформація про твори друку здійснюється за допомогою бібліографічного опису. Він є основою для створення бібліотечних каталогів, інформаційних видань та ін. Без нього неможливо написати реферат, курсову, дипломну роботу, тому, що в кінці роботи завжди надається бібліографія, тобто список використаної літератури, який складається за правилами бібліографічного опису.

У бібліотечному каталозі у вигляді бібліографічних **записів**

представлено відомості про твори друку.

Бібліографічний запис складається із заголовка, бібліографічного опису, класифікаційних індексів, предметних рубрик, ключових слів тощо.

Бібліографічний опис – це основна складова бібліографічного запису. Бібліографічний опис завжди складається на основі аналізу документа, тобто маючи його перед очима. Коли складається опис книги, перш за все треба ознайомитися з її титульним аркушем, оскільки саме тут містяться найважливіші відомості.

Якщо опис слід доповнити заголовком, то з нього починається запис. **Заголовок** бібліографічного запису розміщується перед бібліографічним описом і включає ім'я автора або назву організації.

Для того, щоб бібліографічний опис міг реалізувати своє призначення, він має задовольняти ряду вимог:

вимога точності: має точно відповідати даному документу;

вимога повноти: повно характеризувати його;

вимога стислості, ясності: бути зрозумілим для користувачів;

вимога єдності: однакова послідовність елементів опису.

Бібліографічний опис складається відповідно до діючих стандартів:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис.

Загальні вимоги та правила складання».

ДСТУ ГОСТ 7.80:2007 «Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання».

ДСТУ 3582:2013 «Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила».

ДСТУ 7093:2009 «Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами».

Бібліографічний опис – це сукупність бібліографічних відомостей про документ, наведених за визначеними правилами і необхідних для загальної характеристики та ідентифікації документа.

Відомості складаються з елементів, що об'єднані в зони і виділяються так званими **знаками приписаної пунктуації**. Їх використання **не пов'язане** з нормами мови. Кожна крапка, кома, риска, тире мають своє місце і значення. До складу бібліографічного опису входять:

Зона назви та відомостей про відповідальність

Основна назва

[ ] Загальне позначення матеріалу

= Паралельна назва

: Відомості, що належать до назви

Відомості про відповідальність

/ Перші відомості

; Наступні відомості

Зона видання

. – Відомості про видання

, Додаткові відомості про видання (виправлене, доповнене, стереотипне, перероблене)

Зона вихідних даних

Місце видання, розповсюдження

. – Перше місце видання

; Наступне місце видання

: Ім'я видавця, розповсюджувача і т. п.

, Дата видання, розповсюдження

Зона фізичної характеристики

. – Обсяг

: Інші відомості про фізичну характеристику

; Розміри

+ Відомості про супровідний матеріал

Зона серії

- . – Основна назва серії або підсерії
- = Паралельна назва серії або підсерії
- : Відомості, що належать до назви серії або підсерії
- Відомості про відповідальність, що належать до серії або підсерії
- / Перші відомості
- ; Наступні відомості
- , Міжнародний стандартний номер серіального видання (ISSN), присвоєний даній серії або підсерії
- ;) № випуску серії або підсерії

Зона приміток

Зона стандартного номера та умов доступності

- . – Міжнародний стандартний номер (ISBN)
- : Умови доступності (ціна)

Існують 3 види бібліографічного опису:

1. **Монографічний** (опис одного документа).
2. **Зведений** (опис багатотомного документа, групи документів).
3. **Аналітичний** (опис частини документа).

Монографічний опис

Бібліографічний опис можна скласти:

1. Під індивідуальним автором.
2. Під колективним автором.
3. Під назвою.

Індивідуальний автор – це особа, яка написала книгу.

Колективний автор – це установа, навчальний заклад, організація, наприклад:

Верховна Рада; ООН; ВДПУ імені Михайла Коцюбинського

Залежно від наявності авторів розрізняють **авторські** та **безавторські** бібліографічні описи.

Авторський бібліографічний опис складають на документ, що створений одним, двома або трьома авторами.

Безавторський бібліографічний опис складають на документ, що створений чотирма і більше авторами. У цьому випадку складають бібліографічний опис під назвою.

Опис під назвою

Під назвою описуються документи, що мають 4-х та більше авторів, збірки із загальною назвою, а також такі, що вийшли з друку без зазначення автора, наприклад:

Народні казки, міфи та ін.

Зведений опис

Складається на багатотомні видання. Його суть полягає в тому, що від кількості томів, роблять єдиний опис, який містить відомості про видання в цілому, а також дані про кожний окремий том.

Зведений опис має дві частини: загальну, де надають відомості про все видання, та специфікацію, що містить дані про кожен окремий том.

Загальна частина описується за загальними правилами опису.

В специфікації всі елементи опису повторюються під час запису кожного окремого тому.

Аналітичний опис

Складають на частину документа (окремий твір, статтю з журналу або газети, главу або розділ видання).

Аналітичний опис складається із двох частин, де перша частина містить відомості про складову частину документа, друга – відомості про видання, в якому вона опублікована. Вони розділяються спеціальним знаком приписаної пунктуації – дві наскісні риски (//).

(Приклади додаються в наочних матеріалах).

Мірохіна Т. В.